

۱۲ + ۱ فیلسوف بزرگ

غربی به روایتی نو

■ به قلم گروهی از نویسندگان

■ ترجمه
مصطفی امیری

www.ketab.ir

عنوان: ۱۲ + ۱ فیلسوف بزرگ غربی به روایتی نو
مشخصات: نشر: تهران: انتشارات وایا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۴۴ صفحه، ۱۴ × ۲۱ سانتی‌متر.
فروست: وایا: ۴؛ فروزده: ۳-۵-۹۷۸-۶۰۰-۱۵۰۸۱-۳.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۰۸۱-۳-۴.
وضعیت فهرست نویسی: ثبت شده در فهرست
یادداشت: فهرست نویسی کامل، این اثر، نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.

شناسه افزوده: امیری، مصطفی، ۱۳۴۹-
شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۶۶۳۹۷

عنوان: ۱۲ + ۱ فیلسوف بزرگ غربی به روایتی نو

■ نوشته: گروهی از نویسندگان

■ ترجمه: مصطفی امیری

■ طراحی جلد: حسن کریم زاده

■ ناظر فنی: انوشه صادقی‌زاد

■ صفحه آرا: رضا علی محمدی

■ ناشر: وایا

■ شابک: ۵ - ۳ - ۹۵۰۸۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

■ نوبت چاپ: اول فروردین ۱۳۹۵

■ شمارگان: ۵۰۰ نسخه

■ چاپخانه: پردیس

■ بهای: ۴۰۰۰۰ ریال

■ آدرس الکترونیکی: vaya.pub@gmail.com

■ فهرست مطالب ◆

سخن آغازین: تاریخ‌نگاری فلسفه، علی اوجبی	هفت
به منزله مقدمه: «جهانی‌سازی و تاریخ فلسفه»، جی. بی. اشنوید	۱۱
۱. رنه دکارت	۲۷
– «زندگی و آثار دکارت»، آندره گومبی	۳۱
– «منظومه فکری دکارت»، استفن گاکروگر	۱
۲. ایمانوئل کانت	۷۳
«کانت در متن آثارش»، پاول گایر	۷۷
۳. ویلیام جیمز	۱۱۵
– «ویلیام جیمز: زندگی، آراء و آثار»، وین بی. بومرلو	۱۱۹

۴. فریدریش ویلهلم نیچه ۱۴۵
- فریدریش ویلهلم نیچه: زندگی، آثار و اهمیت ۱۴۹
۵. ادموند هوسرل ۱۶۹
- «با هوسرل از آغاز تا انجام»، دیوید وودراف اسمیت ۱۷۳
۶. مارتین هایدگر ۲۱۱
- «شرح حال اجمالی هایدگر»، فرگوس کیر ۲۱۵
- «حاجای علمی هایدگر»، چارلز تی. اسکات ۲۲۳
۷. لودویگ ویتگنشتاین ۲۴۷
- «سازمان زندگی و نگاشتین» ۲۵۱
۸. هانس گنورگ گادامر ۳۰۵
- «زندگی‌نامه گادامر»، داتر فیلسوف فلسفه نامسن گیل ۳۰۹
- «تأملات خودنوشت گادامر»، امر ۳۱۷
۹. موریس مرلوپونتی ۳۶۵
- «موریس مرلوپونتی، زندگی و آثار»، استفن پریت ۳۶۹
۱۰. ژیل دلوز ۳۹۱
- «دلوز و آثارش»، جان راف ۳۹۵
- «چرا دلوز؟»، کتر کولبروک ۴۵۱
۱۱. ژان بودریار ۴۶۱
- «ژان بودریار»، ریچارد لین ۴۶۵
۱۲. السدیر مک اینتایر ۴۷۵
- «نگاهی به زندگی و آثار مک اینتایر»، مارک سی. مورفی ۴۷۹
- ۱ + ۱۲. ریچارد رورتی ۴۸۵
- «ریچارد رورتی، زندگی و آثار»، ادوارد گریپ ۴۸۹
- واژه‌نامه ۵۱۱

به سخن آغازین

تاریخ‌نگاری فلسفه

بررسی و تأمل در اصطلاح «تاریخ‌نگاری فلسفه» و مصادیق آن به چند کاربرد بر می‌خوریم:

تاریخ‌نگاریِ روایی: به معنای گزارش و بازگویی شرح حال و بیوگرافی فیلسوفان پیشین.

تاریخ‌نگاریِ معرفتی: روایتِ آرا و اندیشه‌ها و آموزه‌های فیلسوفان پیشین.
تاریخ‌نگاریِ روشی: بیانِ بایدها و نبایدهای روش‌شناختی و روش‌نویسیِ نگارش تاریخ فلسفه.

با مراجعه به منابعی که در حوزه تاریخ فلسفه نوشته شده، به همه این‌ها برخورد کرده و حتی ترکیبی از آنها بر می‌خوریم.

در جهان اسلام بر خلاف غرب بیشتر تاریخ‌های فلسفه از نوع اول‌اند؛ یعنی تنها جنبه روایی دارند. این گونه آثار در صورت اعتبار، تنها برای دستیابی به آگاهی‌های جزئی تاریخی - زیستی و برخی اطلاعات فرعی درباره فیلسوفان مفیدند. مورخ فلسفه در این گونه، تفاوتی با دیگر مورخان ندارد جز اینکه قهرمان او فیلسوفان‌اند،

نه سیاستمداران، حاکمان، پادشاهان و ...

او به فیلسوف نه بما هو فیلسوف، بلکه از آن حیث که شخصیتی تاریخی است می‌پردازد. از این رو، برخلاف گونه دوم، ضرورتی ندارد که او که یک گزارشگر صرف است، سواد فلسفی هم داشته باشد. حتی ممکن است همدل و همسخن با فیلسوفان نباشد.

اما در گونه دوم: نویسنده پا را فراتر می‌گذارد و به توصیف و تحلیل و گاه نقادی اندیشه‌ها می‌پردازد. از این رو، بررسی ظهور و بروز، چگونگی و چند و چون، پیدایش تأثیر، ناثر، زوال و افول اندیشه‌ها، جریانها و مکاتب و مدارس فلسفی، ممیزه این گونه است.

اما آنچه مهم است و تاریخنگاری معرفتی را ارزشی دو چندان می‌بخشد، این است که مطالعه و پرسش‌ها، این چنینی، نوعی نگاه بیرونی به خواننده می‌دهد. این نگاه، رویکردی تاریخی نیست، بلکه نظری خردورانه است که به فیلسوف معاصر کمک می‌کند تا با آسیب‌شناسی و خردت فلسفه در گذشته و حال، خلاها و کاستیها را باز یابد و با تقویت روحیه حقیقت‌جویی به حل مسائل نوین دست یابد و فلسفه را گامی به جلو راند. از اینجاست که منابع تاریخ فلسفه این چنینی در مقایسه با نوشته‌های فلسفی محض، اهمیت، جایگاه و تأثیر بیشتری دارند.

و اما تاریخ‌نگاری گونه سوم، در واقع به تحلیل شیوه‌های تاریخ‌نگاری فلسفه به معنای اول و دوم می‌پردازد. این اصطلاح تفاوت ماهوی روشی با معنای نخست دارد. تاریخ‌نگاری روشی، ابزاری برای دو اصطلاح دیگر و در رتبه نوعی مقدم بر آنهاست.

تاریخ‌نگاری روشی، به معنای فلسفه تاریخ فلسفه و از گونه‌های فلسفه‌های مضاف و از مقوله معرفت‌شناسی پسینی است. در این معرفت، فلسفه به عنوان یک ابزار (= امر محقق) و از منظری بیرونی و آسیب‌شناسانه مورد بررسی قرار می‌گیرد. این نوع تاریخ‌نگاری برخلاف گونه‌های دیگر، نوعی خردورزی و تفلسف است. بنابر این، اطلاق «تاریخ‌نگاری» بر آن نوعی مسامحه در تعبیر است. زیرا در اصطلاح رایج، تاریخ‌نگاری از مقوله فلسفه‌ورزی نیست. گرچه متعلق آن فیلسوفان باشند. این

اصطلاح از تاریخ‌نگاری فلسفه در غرب رایج است و در جهان اسلام مصداقی ندارد. گرچه برخی از منابع تاریخ فلسفه اسلامی در لابلای مباحث به طور جسته و گریخته به مقوله روش‌شناسی فلسفه نیز پرداخته‌اند.

آنچه پیش رو دارید، ترکیبی از تاریخ‌نگاری روایی و معرفتی در بازه ۱۲ + ۱ تن از بزرگترین و تأثیرگذارترین فیلسوفان غرب - دکارت، کانت، جیمز، نیچه، هایدگر، ریتگ‌شتاین، گادامر، مرلوپوتی، دلوژ، بودریار، مک اینتایر، و رورتی - است که توسط خود آنها یا دیگر صاحب نظران در معتبرترین منابع به نگارش درآمده‌اند. تمامی باحثان حاضر پیش از این در مجله کتاب ماه فلسفه منتشر و یا در برنامه‌های آنتی‌ان‌فرا داشت، در اوایل سال جاری، مترجم محترم در پی چاپ آن در قالب یک اثر مستقل و جامع کار بود و مذاکراتی با برخی ناشران انجام داده بود. این کمترین پس از اطلاع و مشورت با برخی از اساتید و ترغیب آنها با چاپ آن موافقت کردم تا شاید بدین ترتیب مسی معبر و - و سخنان برای دانشجویان و پژوهشگران رشته فلسفه غرب فراهم آید و براساس آن تلاش پُرشود.

با سپاس از اساتیدی که از همدلی و اشتیاقشان بهره‌مند شدم و همچنین آقای مصطفی امیری که با انتخاب شایسته و ترجمه روان اثر ارزشمندی را آفریدند و آقایان امیرحسین قوچی‌بیک طراح خوشفکر و رضا علیمحمدی - که به آرای سخت‌کوش.

بهار سال ۱۳۹۴ - اردیبهشت

نیازمند رحمت پروردگار

علی اوجبی